

Vår sikkerhet kan styrkes

Aftenposten Morgen 06.12.1985 Side: 2

Forfatter: INGEBRIGTSEN JAN - Klasse: Forsvar - Emne: Marine, Sikkerhetspolitikk

Av kontreadmiral Jan Ingebrigtsen I løpet av sommeren og høsten har to store marineøvelser vært holdt i våre nære farvann. I juli gjennomførte den sovjetiske Nordflåte en meget stor øvelse fra Kola i nord til Island

- Storbritannia i syd. I september var det NATOs tur. Marineøvelsen "Ocean Safari" strakte seg fra USAs østkyst til våre egne farvann. Denne øvelsen tok sikte på å føre frem forsyninger og forsterkninger fra USA til Norge. I øvelsen deltok flere NATOlands marinestyrker med hovedstyrke fra den amerikanske Atlanterhavsflåte (STRIKEFLEET) .

De to øvelser er en god illustrasjon av en utvikling som har foregått over lang tid. Det kan derfor være av interesse å se på utviklingen og dens følger i et noe lengre perspektiv enn det vanligvis gjøres når massemedia gir aktuell informasjon fra øvelsene.

Bygget opp Sovjet har, sett i et 3035 års perspektiv, bygget opp sine styrker, og særlig marinen i betydelig omfang, mens en lignende oppbygging ikke har foregått i vest. De vesteuropeiske NATO nasjoner har tildels redusert sine styrker over samme periode.

I norsk sikkerhetsperspektiv er den mest markerte og bekymringsfulle svekkelse den reduksjon som har vært gjennomført i den britiske marine, Royal Navy, i dette tidsrom. Frem til godt etter den annen verdenskrig hadde Royal Navy en dominerende betydning for britisk herredømme i europeiske og store områder av oversjøiske farvann. For

de nasjoner som var "brukere" av slike farvann hadde dette forhold positiv eller negativ sikkerhetsmessig betydning avhengig av forholdet mellom de respektive nasjoner og Storbritannia. Som sjøfartsnasjon med godt forhold til Storbritannia hadde Norge fordeler av britisk sjøherredømme.

Sovjet overtar De reduksjoner Royal Navy har gjennomgått har ført til at det bitiske marinehegemoni i europeiske og andre farvann er over, i alle fall for vår tid. Rollen som beherskeren av store deler av de farvann som har direkte betydning for vesteuropeisk sikkerhet står fremdeles ubesatt, men er i våre nære farvann helt eller delvis overtatt av Sovjet.

I Barentshavet og nordlige deler av Norskehavet har Sovjet en dominerende stilling. Kontroll og herredømme over områdene lenger syd, i Norskehavet, vil avhenge av hvem av USA og Sovjet som først er tilstede med tilstrekkelige styrker i en krise / krigssituasjon. Her har Sovjet den langt beste utgangsposisjon på grunn av korte avstander til operasjonsområdet.

Dersom USAs Atlanterhavsflåte ikke er til stede i Norskehavet med store nok styrker, vil Sovjet kunne "fylle" dette hav med ubåter i løpet av maget kort tid.

Avskåret Da vil Norge være avskåret, og det vil koste USA store tap å gjenopprette forbindelsene med oss - om det i det hele vil være mulig. Også for resten av VestEuropa vil sovjetisk kontroll over Norskehavet kunne bety hel eller delvis blokkering av forbindelsene med USA.

Når sovjetiske øvelser har illustrert at disse muligheter er tenkbare, har norske kommentarer ofte vært at "Sovjet har skjovet frem sine forsvarslinjer til sjøs, og at deler av vårt land er kommet bak disse" . Dette er en altfor enkel forklaring, som psykologisk også innebærer en ufarliggjøring av utviklingen (idet Sovjet jo må ha rett til å forsvare seg) !

Rollebytte Det som i virkeligheten skjer er at Sovjet gradvis utvikler evnen til å etablere sjøherredømme i farvann som er av vital betydning for Norges og VestEuropas sikkerhet. Dette "rolleskifte" fra Royal Navy til Den røde flåte har vært lite bevisstgjort blant norske politikere og i opinionen.

Les også

[USAmarinene i Norskehavet](#)

Aftenposten - 14.01.1986

[Norskehavet og sikkerheten: Frykt for fakta](#)

Aftenposten - 11.03.1986

[Forsvarsledelsens analyse: Sovjet øvet på kontroll av Norskehavet](#)

Aftenposten - 24.09.1985

[Vis flere](#) ▼

Dette kan skyldes en kombinasjon av historieløshet og den forenklete forklaring om "fremskyting av de sovjetiske forsvarslinjer" .

Mønsteret for de sovjetiske øvelser som vi ser i våre nærområder passer godt inn i en strategi som tar sikte på å isolere oss og resten av NATO Europa fra våre amerikanske allierte i en eventuell konflikt.

Eget forsvar Er det så noe Norge kan bidra med for å oppnå større sikkerhet i denne situasjonen? Den opplagte reaksjon er å styrke vårt eget forsvar. På dette felt er det meget å gjøre, spesielt fordi forsvarsbevilgningene

i en årrekke ikke ga kompensasjon for prisstigningen.

Dette medførte et betydelig efterslep i materiellinvesteringene i forhold til det som var nødvendig for å opprettholde vår forsvarsevne. Denne trend synes nå å være snudd idet de siste års forsvarsbudsjetter er lagt opp med realvekst. Det vil likevel kreve et nasjonalt krafttak over en rekke år å bygge vår forsvarsevne opp til et akseptabelt nivå.

Hjelp Men uansett hvor godt vi bygger opp vårt eget forsvar, vil vi være avhengige av hjelp utenfra.

I denne forbindelse bør det bevisstgjøres for det norske folk at når det er tale om hjelp av avgjørende betydning, så innebærer dette amerikanske styrker. Ingen av de sentraleuropeiske makter,

eller Storbritannia, har enkeltvis eller samlet kapasitet til å gi oss sikkerhetsgarantier med

tilstrekkelig verdi slik USA kan. Sikkerhetspolitisk bør vi ta konsekvensen av dette. I praksis vil det si at vi bør orientere våre sikkerhetsordninger mer i retning Washington enn i retning Brussel Bonn London.

Noe er allerede gjort ved forhåndslagrene for en amerikansk marineinfanteribrigade i Trøndelag og for amerikanske fly på endel av våre flystasjoner.

Men mer kan gjøres. Et tiltak som vil bety vesentlig øket sikkerhet for Norge er øket tilstedeværelse av amerikanske marinestyrker i våre tilstøtende farvann.

Norskehavet Vi bør derfor oppfordre våre amerikanske allierte til, oftest mulig, og helst på permanent basis, å deployere deler av Atlanterhavsflåten til Norskehavet.

For å legge forholdene til rette for slik deployering kan vi påta oss lagring av slike forsyninger som denne flåte vil trenge for permanente operasjoner så langt borte fra sine hjemmehavner.

Mange vil kanskje mene at dette vil føre til øket spenning og dermed redusert sikkerhet for vårt land. Den gjengse sikkerhetspolitiske oppfatning har jo i utbredt grad vært at lavspenning i nordområdene resulterer i høy norsk sikkerhet.

Det er nok mulig at amerikansk tilstedeværelse

i havområdene i nord kan øke spenningen noen grader. Likevel kan det være liten tvil om at norsk sikkerhet vil bli bedre ivaretatt ved slik tilstedeværelse enn om lavspenningen er

et resultat av at disse havområdene overlates eksklusivt til Sovjet.

Bildetekst:

- "Dersom USAs Atlanterhavsflåte ikke er tilstede i Norskehavet med store nok styrker, vil Sovjet kunne "fylle" dette hav med ubåter i løpet av meget kort tid. "

© Aftenposten